

Torsdag den 21.2. la vi ut på Betlehem–Hebron-turen som ble arrangert av ATG. Betlehem ble en ren repetisjon for oss, men vi fikk dog se og høre en del nytt. Den kristne moren til keiser Konstantin, St. Helena, hadde for øvrig vært litt av en foregangskvinne. Hun hadde reist rundt i Palestina i år 325 e.Kr. og pekt ut de «hellige» stedene, blant annet der Fødselskirken i Betlehem og Gravkirken i Jerusalem nå er reist.

Hebron, peaceful and dreadful

Hebron kan spores tilbake til tidlig bronsealder, ca. 3000 f.Kr. Selve navnet skal peke mot ord som *kollega*, *enhet*, *venn* og *alliert*. Hebron var en av de siste byene som ble erobret av islam i det 7. århundret. Hebron har vært regjert av kanaanitter, israelitter, romere, islamitter, korsfarere, mamelukker og ottomanere inntil britene overtok etter første verdenskrig. Da vi kom tilbake fra Hebron, spurte vår vert Nimir hva vi syntes om byen. «Peaceful and dreadful,» lød svaret. «Hebron lever ikke akkurat opp til betydningen av navnet sitt.» Konflikten mellom jøder og arabere i Hebron nådde et høydepunkt allerede i 1929, da falske rykter sa at jødene massakrerte arabere i Jerusalem og besatte deres hellige steder.

Derfor hevnet araberne i Hebron seg ved å massakrere 133 jøder. Resten, 435 personer, skjulte seg hos arabiske familier for siden å flykte. Med dette endte en mange hundreårig bosetning av jøder i Hebron, inntil de nå har etablert seg på nytt.

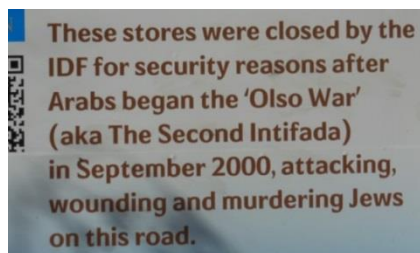
Hebron regnes visstnok som jødernes nest helligste by etter Jerusalem. Det bor rundt 250 000 palestinere i Hebron. Over 500 ulovlige israelske bosettere lever i og rundt det historiske jødiske kvarteret. For å beskytte disse har Israel plassert ut 4000 soldater – altså åtte soldater per bosetter!

De israelske soldatene er meget synlige i bybildet, gjerne i geværlag på fire til åtte personer. Man ser dem alle steder, sågar når de trimmer – løpende omkring i gatene i kortbukser og joggesko i flokker på ca. 10 personer med maskinpistolene hengende over skuldrene. Hvordan hadde for eksempel Oslo-borgerne reagert på en slik fremtoning av tyske soldater under okkupasjonen av Norge?

Som mange andre steder utgjør murene, gjerne tagget med uttrykksfulle bilder og ord, Palestinas «Skrik». Men her var også israelske «Skrik» slik «*Gas the Arabs!*»-utropet på neste side viser. Forkortelsen *IDF* på neste bilde betyr «*Israel Defence Force*».

På et tilsvarende skilt litt lenger nede i gaten, der Oslo var stavet riktig, sto en utdypende forklaring i tillegg.

After signing the Hebron Accords in 1997, Hebron was divided, leaving Jews with access to 3% of the city. Jews were restricted to only one street, one kilometer long. In September 2000, Arabs launched the 'Oslo War' (aka The Second Intifada), a terror war against Hebron's Jewish residents and visitors. Following numerous attacks and casualties, these stores were closed by military orders for security reasons. Large, thriving commercial and shopping centers, off-limits to Jews, are open in the Arab part of the city.

Ønsker israelske myndigheter at folk skal assosiere noe negativt med Oslo-avtalen, siden de kaller den andre intifadaen for the «*Oslo War*»?

Gas the Arabs

Et sted hadde noen jøder tagget teksten «*Gas the Arabs!*» på muren. Eller har arabere selv gjort det for å vinne sympati? Lite trolig etter min mening.

I 1990 besøkte Astri, barna og jeg en av nazistenes dødsleirer i Tyskland. Et motbydelig og rystende syn. Like frastøtende opplevde vi egentlig dette. Sett i lys av de grufulle jøde-

utryddelsene i moderne tid, som både jøder og arabere kjenner til, er det ufattelig at noen kunne forme hatuttrykket «*Gas the Arabs!*».

Tvers over gaten, fem meter fra muren, sto en middelaldrende palestiner ved inngangsdøren til boligen sin. Han pekte på taggingen. Vi kom i snakk med ham, og han skjelte og smelte frustrert over palestinerne sine situasjon. Blodet banket i tinn- ingene hans, og tårene lå gjemt i de kullsvarte øynene.

«Hvem var det som begynte? Ikke vi. I 1967 var det israelerne som angrep først. *Øye for øye, tann for tann*. Hallo, snakk om gjengjeldelse! De dreper alltid ti av våre hver gang de mister en av sine. Skal dette ingen ende ta?» Situasjonen i Hebron virket håpløs. Likevel ga palestinerne i Hebron et fredfullt helhets- inntrykk – et resignert, fortvilet inntrykk.

I en handlegate inne i Hebrons gamle bydel var det nesten som å være i Gamle Jerusalem. Det yrte av turister, gateselgere, skrik og skrål. Heller ikke her opplevde vi noe utilbørlig mas, høflige som selgerne var.

I en krydderbod kjøpte Astri *safaran*, men hun ble også tilbudt *safran*, om enn til mangedoblet pris. En pose med *za'ater*, det deilige timianpulveret som alltid ledsaget måltidene hos Shamma og Nimir, fikk Astri tak i for en billig penge.

Vi kjøpte fire *patch work* putetrekk laget av palestinske broderier – korssting på sort bunn – slike man finner på bryst- stykket på kvinnes tradisjonelle finkjoler. Putekremmeren, en blåøyd, lyshåret mann i femtiårene, kanskje en etterkommer av Sigurd Jorsalfares menn i 30. generasjon, ramset opp diverse kunder for oss, norske UD-kjendiser som Jørn Gjelstad og andre, da han skjønnte at vi var fra Norge.